

# BUITEN

19<sup>e</sup> JAARGANG N<sup>o</sup>. 12.

ZATERDAG 21 MAART 1925.

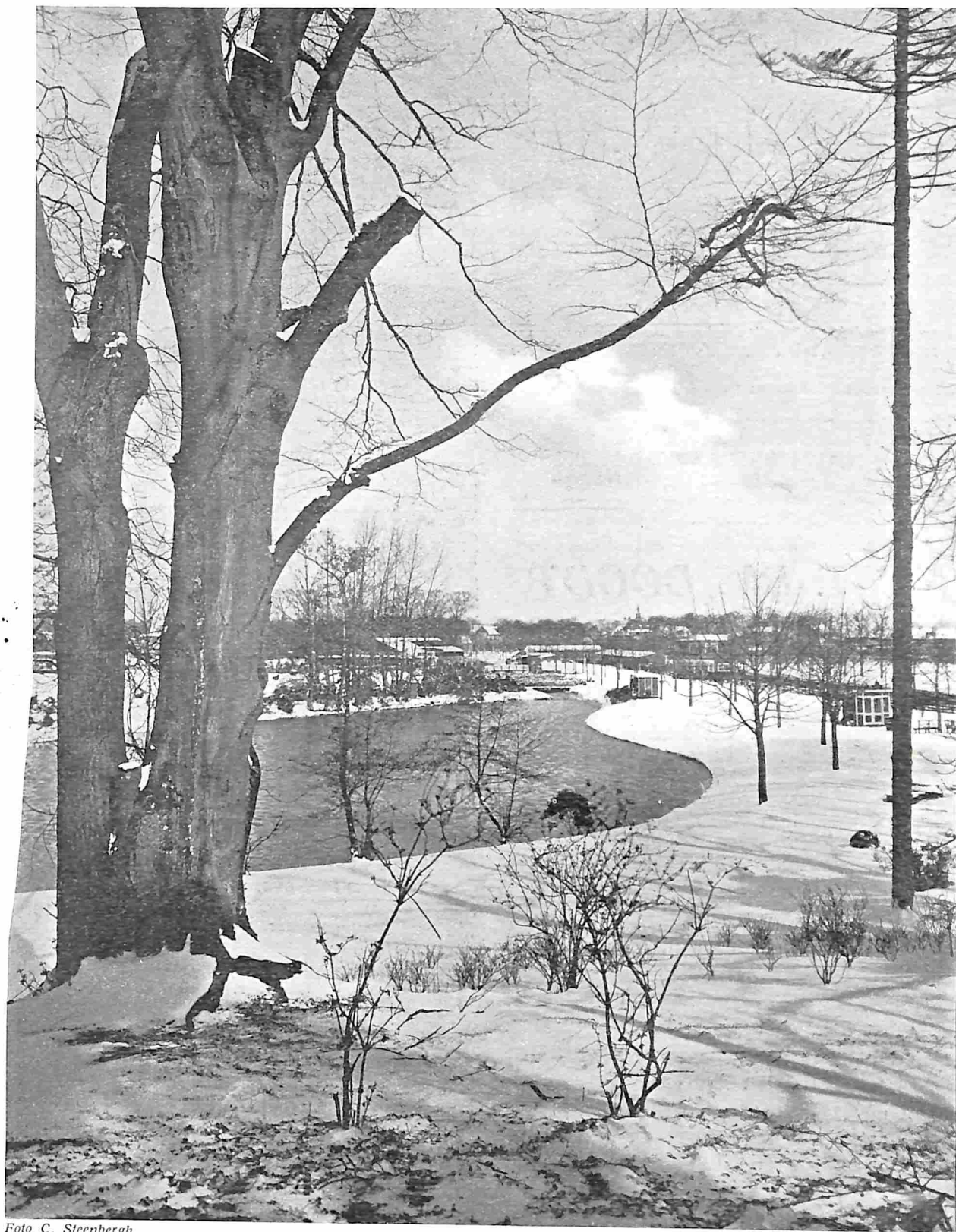


Foto C. Steenbergh.

DE VOORJAARSBLOEMENTENTONSTELLING TE HEEMSTEDE.  
KIJKJE OP HET TENTOONSTELLINGSTERREIN GROENENDAAL OP DEN DAG DER OPENING.





Redacteur: *Mr. A. LOOSJES.*

INHOUD:

DE VOORJAARSBLOEMENTENTONSTELLING TE HEEMSTEDEN, ILLUSTRATIES . . . . .	BLZ. 133, 144
DE ANGST, DIE DOODT (II), DOOR A. M. CHISHOLM. BLZ. 134	
„MAART ROERT Z'N STAART" (GEDICHT), DOOR TINE DE LIEFDE. . . . .	„ 135
NAAR EEN „HEERLIJKHEID ZONDER KASTEEL", DOOR J. J. F. SCHILT, GEÏLLUSTREERD. . . . .	BLZ. 136—138
MEEUW, DOOR K. D. B. . . . .	BLZ. 137
DE STRUISVOGEL EN ZIJNE VERWANTEN, DOOR DR. H. V. CAPPELLE, GEÏLLUSTREERD . . . . .	BLZ. 138—141
EEN OUDE „WINDBRIEF", DOOR V. . . . .	BLZ. 141
HET JASPER NATIONAL PARK, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD . . . . .	BLZ. 142—143
DE ANTIPODEN, EEN VERHAAL UIT HET PRAGER GHETTO (2), DOOR S. KOHN, VERTALER: A. H. K. MILO	BLZ. 143
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

*De uitgevers verzoeken bekefselijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvrage of een bestelling aan een adverteerder doet.*

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.



## DE ANGST, DIE DOODT

12)

door A. M. CHISHOLM.

**M**AAR de oude Brennan kwam tusschenbeiden. „En wie ben jij?" vroeg hij. En toen Mallet het hem vertelde, vervolgde hij: „Zoo, ben je een dokter? Dan zal je den een of anderen dag je vrienden goed kunnen helpen. Dit land is van mij en jelui maakt dat je wegkomt, of ik jaag de jongens op je af." „Beste, ouwe kerel!" zei Mallet. „Ik heb er niets tegen!" „Als dat zoo is", antwoordde Brennan, „dan doe ik het niet." „He, toe vader!" vleiende de jonge Paddy als een kind. „Ik neem ze alle twee voor mijn rekening," zei Con. „De derde man telt niet mee." Mallet lachte blij. „Zoo mag ik het hooren, groote jongen. Ik zal je onder handen nemen, terwijl Jerry je twee broertjes afranselt." „Op mijn woord, je bent een kranige kerel of een brutale opschepper!" zei de oude Brennan. „Ga eens vóór mij in je boot staan, zoodat ik je kan zien." Mallet liet zijn diepen, zwaren lach hooren, terwijl hij gehoorzaamde. De verminkte man bekeek hem met kritischen blik, zijn grootte, de reusachtige, behaarde gespierde armen, de breede schouders, den pezigen hals, de gewelfde borst. Daarvandaan richtte hij zijn oogen op den rooden reus naast zich. „Je bent een knappe, flinke man", was zijn oordeel. „Een man, zooals ik dertig jaar geleden had willen ontmoeten. Maar Con zou je in een paar seconden tot moes knippen. Maak nou dat je wegkomt. Eens gezegd, blijft gezegd. Jelui bent geen wan allen welkom op het eiland, begrepen?" Blijkbaar was dit zijn ultimatum. De oude man scheen over zijn zooms de baas te spelen alsof zij nog kinderen waren. Paddy's gelaat kreeg een teleurgestelden blik; Finn's gezicht leek een dreigende donderwolk; Con schudde dreigend het hoofd maar zei niets. Jerry zette de motor aan en stuurde de boot de haven uit. „Zie zoo!" zei hij zeer uit zijn humeur, „ik hoop, dat je nu voldaan bent, Johnny. Waarom heb je Finn zoo getergd? Ik hoor niet graag zoo vloeken." „Je bent te teergevoelig," grinnikte Mallet. „Als je woest wordt, moet je koel-beleefd praten. Zeer gentlemanlike, maar het brengt zoo'n woesteling in de war. Je zult gemerkt hebben, dat hetgeen ik zei, Finn woest maakte." „Maar waarom zei je het?" vroeg Trench. „Op

mijn woord, Mallet, ik begin te gelooven, dat jelui allemaal wilden zijt." „Je hebt immers gehoord waarvoor hij Jerry uitschold", zei Mallet, „daarvoor wilde ik hem een opstopper geven." „En ik", zei Trench, „wou aan land gaan en eens rondkijken. Die Brennans interesseeren mij. Ik zou graag in de gelegenheid gesteld worden ze gade te slaan." „Daar was je nu al heel dicht bij", zei Jerry lachend. Trench schudde zijn hoofd. Mallet voeren de baai af en Mallet stelde voor te gaan zwemmen. Zij landden op een punt waar de kust plotseling in diep water uitliep. Jerry en Mallet ontkleedden zich en sprongen als zeehonden in het water, doken, haalden allerlei kunstjes uit en vermaakten zich kostelijk. Intusschen verkoelde Trench fleschjes bier door ze aan een touw in diep water te laten zakken. Na het zwemmen aten zij, dronken bier en lagen op hun doode gemak te rooken. „Dat is de Banshee" zei Jerry plotseling. De kleine kruiser gleed met een kalm gangetje de baai af, terwijl de uitlaat zachtjes snorde. Trench bracht een kijker voor zijn oogen. Con en Paddy waren zichtbaar op het achterschip. „Hoe snel kan die boot varen?" vroeg hij. „Hangt af van haar motor en nog heel veel andere dingen", zei Jerry. „Zij vaart nu niet met volle kracht." Mallet Terwijl hij sprak, versnelde de Banshee juist haar vaart. Een muur van water steeg op aan haar boeg en stroomde weg naar beide zijden; haar zog werd witter en het zacht tikken van haar uitlaat werd een staccato geknetter. „Lieve hemel!" zei Jerry, „ze hebben een sterken motor. Ze maakt nu vijftien mijlen en ik geloof niet dat ze ook nu nog met volle kracht vaart." Mallet Trench keek op zijn horloge. „Zou het je erg lastig zijn mij naar de stad te brengen? Het is mij zoo juist ingevallen, dat ik een telegram moet verzenden." „Met alle mogelijke soorten van genoeg", zei Jerry. „Maar wij moeten eerst naar huis gaan om andere kleeren voor Johnny te halen. Anders zou de plaatselijke diender hem dadelijk inrekenen."

### VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Mallet Het onderzoek naar Boyle's verleden scheen Trench volkomen vergeten te zijn. Hij zinspeelde zelf nooit op dit onderwerp en als anderen erover begonnen, antwoordde hij bijna niet. Hij schafte zich een roeiboot aan en bracht het grootste deel van zijn tijd alleen op de baai door, blijkbaar de kust verkennend. En Jerry werd geprikkeld door zijn werkloosheid. „Het komt mij voor", merkte hij op tegen Mallet, „dat wanneer Trench enig punt van uitgang had, hij eens verder moest gaan met die zaak. Als je hem hoort spreken, zou je denken dat hij alleen maar een reisje naar New-York behoefde te maken om zijn doel te bereiken. Het is niet mooi tegenover Miss Arran, en dat zal ik hem ook zeggen." „Hij was altijd een rare snuiter", gaf Mallet toe. „Laat hem maar het vraagstuk op zijn eigen manier uitwerken." „Het zou mij niet kunnen schelen als hij het maar uitwerkte. Doch hij vaart alleen maar de baai rond — hij vischt zelfs niet." „Ga eens het kleine meisje bezoeken en denk er verder niet over", zei Mallet lachend. „Ga mee." „Wie? Ik?" vroeg de zware man met overdreven verbazing bij die uitnoodiging. „Hou op met die grap!" „Johnny", zei Jerry verwijtend, „je begrip van scherts is zeer primitief. In het Steenen Tijdperk zou je misschien als grappenmaker gegolden hebben, maar niet in onzen tijd." „Om die gemeene opmerking zal ik meegaan", antwoordde Mallet. Mallet Zij vonden Moira ijverig bezig met naaiwerk in een hoek van de veranda, waar een weelderige muur van klimplanten haar beschermde tegen zon en wind. Haar eerste vraag was naar Trench. „Wat een begroeting!" riep Jerry uit. „Is dat het beste, waarmee u ons kunt dienen, Miss Arran?" vroeg Mallet. „Ik ben natuurlijk uiterst verheugd u beiden te zien", sprak zij lachend. „Maar ik heb mr. Trench nodig. Er is gisteravond bij mij ingebroken." „Hoe!" riepen beiden tegelijk. „Iemand heeft de oude brandkast geopend; heeft Mr. Boyle's brief en het cijferschrift eruit genomen en beide er weer ingelegd. Het was natuurlijk het kwasi-cijferschrift dat Mr. Trench heeft gemaakt. Het origineel is achter een schilderij in mijn kamer." „Ja", grinnikte Mallet, „die Matty is toch nog zoo dom niet. Bent u zeker dat het uit de kast is genomen?" „Heel zeker. De envelop lag niet precies in de zelfde positie en een wit draadje dat ik er op had gelegd, vond ik op den vloer bij de deur van de brandkast. Die safe is allesbehalve modern. Ze wordt met een sleutel gesloten en vastgemaakt met een ijzeren staaf over het voorgedeelte. Ze is een betere bescherming tegen brand dan tegen dieven. Kijk! Is dat niet Mr. Trench, die langs het strand roeit?" Mallet Het was Trench,



en als antwoord op een luid geschreeuw van alle drie, keerde hij zijn boot naar de kust en ging aan land. Hij hoorde het nieuwtje zonder eenige verbazing. „Ik dacht, dat het verwisselde papiertje meegenomen zou worden”, zei hij, „ongetwijfeld heeft uw bezoeker een afschrift er van genomen. Dat bewijst dat hij een voorzichtig man is. Als hij het papier — zooals hij vermoedde — achterliet zooals hij het vond — zou niemand denken dat nog iemand anders er belang in stelde.”

De brandkast was niet veel meer dan een ijzeren kist. Ze was zwaar genoeg, maar dat was ook alles. In een tijd van speciale soorten staal, van combinaties, tijd-slotten en alarmsignalen, scheen ze bijna treurig nutteloos en belachelijk onvoldoende. „Nu, Matty”, zei Mallet, „haal je vergrootglas voor den dag en onderzoek den grond. Vind voetstappen, sigarettenasch en de vingerafdrukken op de deur.” Trench lachte. „Deze aanwijzingen zouden aan mij verspild zijn, ofschoon een detective er iets aan zou hebben. Wij zoeken niet naar aanwijzingen, omdat wij weten dat de bezoeker onze vriend met het injectiespuitje is geweest. De belangrijke vraag is alleen of hij zelf de safe heeft geopend of een medeplichtige had, die dit voor hem deed. Ik geloof dat u zei, dat u den sleutel in uw kamer bewaart, Miss Arran?” „Ja, die was er gisteravond. Hij lag in een lade onder een stapel linnengoed. Hij is daar niet vandaan geweest.” „Is er maar één sleutel?” „Ja, Mr. Trench.” „Er is een mogelijkheid, dat een duplicaat is gemaakt, maar die mogelijkheid is zeer onwaarschijnlijk. Wij mogen wel aannemen, dat de brandkast op andere wijze is geopend. Dat wijst op een zekere bekendheid met sloten en met inbreken. Ik heb de theorie verkondigd, dat de bezittingen in kwestie bestonden uit juweelen, die oorspronkelijk gestolen zijn door Boyle of later door hem van den oorspronkelijken dief. Hier hebben wij het bewijs van het werk van een handigen dief. Mijns inziens versterkt de eene theorie de andere. Het is zeker overbodig te vragen of vreemden onder het een of ander voorwendsel in den laatsten tijd toegang tot uw huis hebben verkregen?” „Geen enkele. Behalve gijzelf en enkele menschen hier uit den omtrek is hier niemand anders geweest dan Mr. Beaumont.” „Ik veronderstel, dat hij niet de brandkast geopend zal hebben?” „Niet waarschijnlijk”, sprak zij lachend bij het idee. „Mr. Ronan zal voor hem instaan.” „O, ik geloof dat je hem kunt uitschakelen”, zei Jerry, met een spoor van spijt in zijn stem. „Zij keerden terug naar de open lucht en de koele, met wingerd begroeide veranda. Mallet knoopte met Moira een gesprek aan. Zij praatten opgewekt samen, lachten en plaagden elkaar als oude vrienden. Jerry keek naar hen en naar het contrast tusschen het lenige, vlugge figuurtje van het meisje en de reusachtige gestalte van den vroegeren atleet; tusschen haar heldere, muzikale stem en het geluid van zijn bromstem. Gedurende den heelen tijd, dat hij Johnny Mallet kende, had hij nooit bemerkt dat deze door een vrouw werd aangetrokken. Hij was niet sentimenteel en hij had tijd noch lust tot flirten. Niettemin scheen hij op buitengewoon goeden voet met Moira. Terwijl zij daar zaten, verscheen de oude Tim Donahue met een hark in zijn hand. Hij scharrelde van de eene plaats naar de andere. Eindelijk kwam hij met een zwaren zucht overeind. Gaandeweg kwam hij dichterbij en tenslotte kwam hij met slepende stappen en een treurig gezicht, beleefd zijn ouden hoed afnemend, bij hen. „Wat is er, Tim?” vroeg Moira. „Ik wou den dokter graag spreken”, antwoordde Mr. Donahue, met een ernst, die bij deze gelegenheid paste. „Waar heb je last van, Tim?” vroeg Mallet. „Ik weet het niet”, antwoordde Mr. Donahue, „ik voel me heelemaal niet lekker.” „Steek je tong uit; doe je oogen wijd open.” Mallet voelde hem den pols en gromde: „Voelt je niet lekker, hè? Wanneer heb je opgemerkt, dat je je niet goed voelt?” „O,” zei Mr. Donahue, „ik heb me niet in orde gevoeld sedert den avond, dat ik hem heb gezien.” „Tim!” zei Moira waarschuwend. „Ik heb hem gezien, Miss Moira,” wierp Donahue tegen. „Het was een waarschuwing, dat weet ik. En als ik geweten had, dat het voor dien ouwen Boyle was, dan had ik me niet zoo druk erom gemaakt. Maar ik dacht natuurlijk, dat het voor iemand van de familie was — en dat maakte me ongerust.” „Kom, onzin!” zei Moira ongevoelig. „Wat bedoelt hij?” vroeg Mallet. „Hij blijft volhouden, dat hij den geest heeft gezien van Sholto Arran, een van mijn voorouders, die in de baai is verdronken. Men beschouwt dit als een waarschuwing, dat er een sterfgeval in de familie zal komen.” „Mooi! Wij zullen Jerry een roman er over laten schrijven.”

„Zult u dat doen, Mr. Ronan? Ik weet zeker dat u dit zult kunnen!”

Jerry zag een vroolijk tintelen in haar oogen en kreeg een kleur. „Hoe kan u dat zeggen voor ik het verhaal heb gehoord?” „Vooruit, Tim. U hebt er toch niets tegen, Miss Arran?” „Volstrekt niet. Ik wil juist gaarne dat Mr. Ronan het hoort.”

Mr. Donahue, die niets liever verlangde, begon dadelijk met het verhaal van zijn avontuur. Zijn gesprek met den spookachtigen wandelaar was onder het vertellen langer en interessanter geworden en slechts met de grootste moeite vond Jerry een schijntje van hetgeen er in werkelijkheid had plaats gevonden. Nu en dan ving hij den blik van het meisje op en de uitdrukking daarvan bevestigde zijn vermoeden dat zij de waarheid wist of raadde.

„Het was een vreeselijk gezicht, zonder oogen in de kassen, alleen maar vlammen, zeg ik u”, eindigde Mr. Donahue. „Hij was alleen gekleed in wier uit de baai en toen ik hem zei, dat hij op die manier kou zou vatten, kwam hij naar mij toe en zei: Leen me dan je broek! En hij stak een hand naar mij uit, die een klauw was. En zoowaar als ik nu met u spreek, op dat zelfde oogenblik kwamen een paar horens uit zijn voorhoofd en vuur uit zijn neusgaten, en een lange grijpstaart zweefte achter hem aan. En ik draaide me om en holde weg en in mijn ooren klonk een vreeselijke gil en de wind gilde en huilde door de boomen langs den weg. En door de genade des hemels bereikte ik de kreek, en het stroomende water hield hem juist aan den overkant tegen, waarna hij verdween in een bliksemstraal en een donderslag.”

Mr. Donahue sloeg een eerlijken blik op de luisterenden en zweeg. „En sedert dien tijd heb je je dus niet goed gevoeld”, zei Mallet. „Ik begrijp je toestand volkomen, Tim. Het spook heeft je een deel van je levenskracht ontstolen.” „Dat heb ik gevoeld — zoo'n gemeene dief van een duivel”, erkende Mr. Donahue. „Neemt u mij niet kwalijk, Miss Moira, dat ik zoo spreek van iemand uit uw familie!” „Het eenige wat je noodig hebt”, zei Mallet, ernstig, „is een opwekkend middel.” „Dat heb ik ook gedacht”, zei Mr. Donahue. „Verdoovingsmiddelen helpen sommige menschen, maar voor een Ier — je bent immers een Ier, Tim?” „Dat ben ik, den hemel zij dank!” antwoordde Mr. Donahue trotsch. „Killaloe, County Clare.” „Dan moet je regelmatig wat goede whisky gebruiken”, zei Mallet. „Let wel — regelmatig, Tim.” „Dokter Mallet! Hij drinkt er nu al te veel van”, sprak Moira. „St, st! Miss Moira, val hem niet in de rede”, zei Mr. Donahue verwijtend. „Hij is een uitstekende dokter. En hoe moet ik het nemen, koud of warm, dokter?” „Zooals het je het lekkerst smaakt”, antwoordde Mallet. „Dat zullen wij aan de natuur overlaten, Tim. Doe er niet te veel water bij.” „Daar kan u zeker van zijn.” „En neem het regelmatig, anders heeft het geneesmiddel geen uitwerking.” „Ik zal goed oppassen”, beloofde Mr. Donahue ernstig. „Best. O, ja, ik heb je nog niet verteld hoeveel je moet nemen en wanneer. Erg vergeetachtig van mij; een theelepeltje whisky iederen avond vóór je naar bed gaat.” „Een wat?” riep Mr. Donahue, zijn eigen ooren niet vertrouwend. „Een theelepeltje”, herhaalde Mallet ernstig. „In jouw geval is het niet te veel.” „Te veel!” hijgde Mr. Donahue. „Te veel?”

(Wordt vervolgd).

## „MAART ROERT Z'N STAART”.

't Regent met vlagen,  
Alle dagen!  
Grijs en grauw, al wat je ziet!  
Maar luid zingt de lijster z'n Lentelied!

Sneeuw volgt op regen,  
Wit zijn de wegen,  
Winter! Winter in 't verschiep?  
Maar luid zingt de lijster z'n Lentelied!

't Heeft hard gevoren!  
Tintlende ooren!  
Zoo'n kou in Maart! och, wat verdriet!  
Maar luid zingt de lijster z'n Lentelied!

Hij weèt, het zàl komen,  
Reeds knoppen de boomen!  
Hij zingt, en zingt, en wanhoopt niet!  
Lijsterke, dank voor uw Lentelied!

TINE DE LIEFDE.





Foto C. Steenbergh.

AAN DE KORTENHOEFSCH E PLASSEN.

## NAAR EEN „HEERLIJKHEID ZONDER KASTEEL”.

KORTENHOEF.

**D**E coupé van den sneltrein, waarmede ik naar Amsterdam reisde, was voor het grootste deel ingenomen door een vroolijk gezelschap. Spoedig bleek mij, dat het een Amsterdamsch gezin was, dat eenige weken in „t Geldersche” had doorgebracht en nu met blozende wangen en hernieuwden levenslust naar de oude Amstelstad terugkeerde. ☒ Gedurende de reis was natuurlijk de schoone streek, zoo juist verlaten, meermalen het onderwerp waarover het gesprek ging. Het trof mij dan ook bijzonder, bij den rit door het Naardermeer het hoofd des gezins, als rechtgeaard Amsterdammer, te hooren opmerken, dat het daarginds wèl erg mooi was, maar dat hij „het water” gemist had, want „dit hoorde er toch maar bij!” ☒ Ik moet bekennen dat ik hierin met den spreker sympathiseerde en zulks waarschijnlijk, wijl ik jarenlang het schoon der Amsterdamsche stadsgrachten heb mogen aanschouwen en zelfs in een huis aan zoo’n gracht geboren werd. Hoewel een oprecht bewonderaar van het vriendelijke Gooische landschap, bekruipt mij toch meermalen de lust om van die hooge gronden een uitstapje te maken naar lagere streken, waar de tinten van een frischheid zijn, die alleen de nabijheid van water kan geven. ☒ Zoo insgelijks, toen ik mij enkele dagen later bovenbedoeld reisgezelschap herinnerde. Mijn keuze was spoedig gemaakt en weldra was ik op den weg naar ’s-Graveland, met als bestemming Kortenhoef, of, zooals men daar zegt: „Kort’oef”; voor een liefhebber van een „landschap met water” wel een uitgezocht oord. Kortenhoef is een zéér oud dorpje; het wordt reeds in de 12e eeuw als „Curtevenne” en in de 13e als „Curtehoven” genoemd. ☒ Recht tegenover de ’s-Gravelandsche Leeuwenlaan gaan we de brug over en bereiken langs den Koninginneweg ons doel. Hadden wij reeds van den Koninginneweg af een mooi uitzicht over de uitgestrekte landerijen met hun rustig-grazend vee, als wij aan het einde van dien weg, op het punt waar tolhek, wipbrug en sluisje bijeen liggen, links afslaan,

genieten wij eerst recht van de schilderachtige vaartjes en slootjes met hun rijkdom aan waterplanten. Hier en daar liggen die kleine huisjes, waar Kortenhoef door bekend is, schuilende in het groen van wilg of vruchtboom; elk huisje een steigertje bij de vaart en alleen te bereiken over een eigen draaibruggetje. Op sommige punten in het dorp hebben wij een wijden blik over grotere watervlakten, welig begroeid met riet, nml. „de plassen”. ☒ ’t Is dan ook geen wonder, dat vele kunstschilders hun tenten hier voor korteren of langeren tijd opsloegen; wij denken aan namen als: Ant. Smeerdijk, Gabriël, Verster, Mevr. Mesdag e.a.; hun ateliers liggen somtijds op palen boven het water gebouwd. Wij zien een schilderswoning, die, aan de voorzijde langs de windveer geschreven, den voorbijganger den raad geeft:

„Blijf gestadig aan Uw werk,  
Houdt U buiten Staat en Kerk.”

☒ Verder gaande, passeeren wij een zeer oude boerderij, misschien wel de oudste en zeker de schilderachtigste uit deze streek; met haar mooi rieten dak trekt zij, ondanks den vervallen toestand waarin zij verkeert, de aandacht. ☒ Daarna wederom kleine huisjes, tuintjes met stokrozen, boomgaardjes, slootjes en steigertjes, een heerenhuis dat zoowaar den twaalfden-eeuwschen naam van Kortenhoef: „Curtevenne” draagt en dan het gebouw, dat in dit dorp domineert: de kerk. ☒ Eenige jaren geleden vertoonde het bedehuis bedenkelijke verzakkingen; vooral de toren had hiervan te lijden en deze nam zelfs zulk een schuinen stand aan, dat hij zich van het schip der kerk begon af te scheiden! Gelukkig werden bijtijds maatregelen getroffen voor een grondige restauratie, die enkele maanden geleden voltooid werd, zoodat in October van het vorige jaar weder voor het eerst na langen tijd in dit gebouw dienst gehouden kon worden. Het fraaie bouwwerk, dat zoo dikwijls tot onderwerp voor schilderstukken werd gekozen, is dus behouden gebleven, dank zij de groote offers die Kortenhoef zich getroostte. ☒ Die kerk is heel oud, waarschijnlijk uit de 15e eeuw; ook de beide





Foto C. Steenbergh.

## GEZICHT OP HET KERKJE TE KORTENHOEF.

klokken met hun opschriften: „*Ave gratia plena, Dominus tecum. Amen. CICIICI (= 1498)* en „*Verbum Domini manet in aeternum. 1641.*” wijzen daarop. ☼ De Heerlijkheid Kortenhoef, die zich nimmer in het bezit van een „slot” of „kasteel” mocht verheugen, was oudtijds het eigendom van de bisschoppen van Utrecht, maar ging, daar ook Kortenhoef zijn deel in de kerkelijke twisten kreeg, meermalen van de eene op de andere familie over. ☼ Wij vervolgen onzen weg en verlaten het dorpje aan de Zuidzijde, langs den Horn-dijk, waar ook weder vele plekjes zijn, die menig kunstschilder en natuurliefhebber zullen doen watertanden en dit waarlijk niet alleen omdat vele huisjes hier een bordje dragen met: „paling te koop”! ☼ Langs de plassen bereiken wij nu Oud-Loosdrecht, door welk vriendelijk dorp de weg leidt, die ons weder naar het Gooi, naar de hoge zandgronden, zal terugvoeren.

J. J. F. SCHILT.

## MEEUW.

**I**K werd geboren op de Bass-rock — in de Noordzee. Zee zag ik — wijd en blauw — van de spleet uit waar het nest lag — zee! Overal gekrijsch — honderden, duizenden vogels — in iedere scheur een nest. Veel vechten als een visch gevallen was, maar nooit werd de gevallen visch opgezocht tusschen de rotsblokken — weg vloog de vader of de moeder om een nieuwe te halen — de zee borg schatten. Vleugels kreeg ik, lange sterke vleugels. Ik sloeg er mee rond in het nest en ze werden sterker, elken dag. En op een middag, dat ik weer uitsloeg uit alle macht, trokken zij me op — ik fladderde. De rots was eensklaps weg — ik viel — ik zeilde naar beneden. In een ander nest kwam ik te land. Maar snavelhouwen, hard en scherp, verdreven mij — en weer verder fladderde ik, tot ik eindelijk een plek vond, waar geen eieren of broedende vogels waren. ☼ Ik schreeuwde, schreeuwde, en mijn moeder kwam, herkende mij uit duizenden. Ze voerde me en vloog weer weg. Ik schreeuwde, schreeuwde en schreeuwde — maar niemand kwam. Uit het nest naast mij kaapte ik een visschekop. Ik werd verjaagd. Hoe diep

viel ik! en ineens was ik weg — ik sloeg uit en zag de lucht weer — water — ik dreef. Het water deinde, het proefde zout. De golven dreven mij tegen de rotsen, maar ik wilde niet, ik sloeg mijn pooten uit — ik ging vooruit. Het water ging op en het water ging neer, doodmoe liet ik me deinen — het water ging op en het water ging neer — ik sliep op de deinende golven. ☼ Honger! De zon kwam op, de zee was kalm. Honger! Over mij heen vlogen de anderen en ik vloog ze na. Ik moest vaak neerstrijken, het was zoo ver. Daar in de verte daalden zij allemaal. Ik streek ook neer. Vreemd is het water hier, vol zwarte dikke strepen en bewegingen. Ik wist dat het visch was en ik viel aan, dook, — ik had mijn eerste vangst. ☼ Het was een feest. Duizenden visschen waren er en honderden hongerige vogels, maar altijd bleven er visschen — een reuze-school. De school trok Zuidwaarts en ik volgde — dagen lang. Groot en sterk werd ik. Ik pikte terug naar andere vogels, al had ik nog de zwarte kap. Ik hield ervan om hoog te vliegen boven de zee en dan neer te schieten in het water, op de visch, die ik uitgekozen had. Het was een paradijs. Langzaam aan dunde de school. Op een dag was ze weg, spoorloos verdwenen. ☼ Ik ging verder met den wind — vele weken. Zee zag ik en lucht — en op beide was ik vertrouwd. Vliegen leerde ik — vlug als een pijl. Rijden op den wind, zonder vleugelslag, alleen door veranderen van den stand van de wijduitgespreide wiken — zeilen — — En dan ineens kopvóórover naar beneden en verder op een zijde, schuin — en met één spreiding van den staart weer omhoog — hai! suizend omhoog tegen den wind in! Het leek spel, maar het was het niet — ik moest vlugger zijn dan de vluchtende visch! O, mijn oog! Niets ziet zoo scherp als het hardgele, wreede meeuwenoo! Overal zien wij — overal — want wij hebben honger, altijd honger, en alles is van onze gading. Wij speuren, immer, want de honger, knaagt. ☼ Honger — alleen wij weten, wat honger is! Honger van den ochtend tot den avond, die maakt, dat wij vliegen moeten en zoeken, zonder rust, zonder ophouden. Wij kunnen niet zonder voedsel — nooit zwijgt de honger. . . . ☼ In den Herfst ontmoette ik mijn eerste storm. Ik was onrustig, van te voren, maar ik wist niet wat



ik doen moest. Donker werd de lucht en zwart het water. Nog nooit had ik zoo'n wind gevoeld — huizenhoog gingen de golven en wit spatte het schuim. Maar ik gilte, een juichkreet, want ik reed op de winden met razende vaart — vooruit! Vreemde, groote vogels gingen mij voorbij, die ik zelden had gezien. Vooruit! ☼ Den ganschen nacht joeg ik voort, want ik was sterk. In den ochtend zag ik een zeilschip. De masten waren er half af en het lag diep op het water. Ha! die golven! Hoog en grimmig liepen ze telkens weer op langs de zijden! Ik minderde vaart om het te zien. Ze wilden draaien — haha! die logge romp draaien, in diën wind, in diën storm! Daar gingen ze — kijk de golven naar binnen springen — hoor die vlagen! 't Is uit, 't is al weer voorbij! Hoe gauw gaat zoo'n schip! Daar drijft nog wat — een kist, een lat, een man — hout — Geen visch! Vooruit! ☼ Voort raasde ik, hoog in de lucht, onder de zwarte wolken en onder mij de onmetelijke, kokende zee, met schuim hóóg boven de golven. Heer was ik, Heer van de Zee en van den Storm! Maar de honger kwam en knaagde feller met ieder uur. Ik vloog laag langs het water, maar er was geen visch, de golven gingen te hoog. Ik rustte een langen tijd. En toen vloog ik weer op en begon mijn gevecht. Urenlang vocht ik, slag op slag. De storm dreef mij voort — recht voor zich uit — maar iets zei mij, dat ik op zij moest — schuin opzij! ☼ Nooit vloog ik zoo in mijn heele leven en vele stormen heb ik gezien. Vaak moest ik rusten, uitgeput, maar ik moest verder — iedere minuut was verlies aan kracht! Voort — met alle kracht, met elke vezel! Schuin opzij! En de storm beval:

Recht door! Maar toch, het was Zee en het was Wind — het was mijn Element! Wij zijn geboren uit Storm en Zee! ☼ Vèr Zuid ben ik geweest, waar het warm is. Andere visch is daar en vreemde dingen zijner. Bootenzag ik vaak, heel in de verte al — een zwarte pluim — en soms vloog ik er heen en volgde ze om te zien of er wat weggegooid werd. Maar opeenkeer kwam

er vuur van de verschansing en viel een van ons dood neer. ☼ Sindsdien volgde ik mijn eigen weg over de wateren en liet de schepen gaan. Walvissen heb ik ook gezien. Die gaan met de haring mee. Ik heb ook doode gezien, die aan schepen vastzaten en dan was er een festijn, darmen en vet. Maar altijd waren er dan veel vogels, wolken vogels, want altijd hebben wij honger en voedsel is schaarsch. ☼ Als de visschersbooten bezig zijn, dan is het ook goed! Dagenlang volgden wij de vloot. En als dan de afval weggeworpen wordt. Wit is het van de meeuwen! Dan at ik, tot ik zwaar ging vliegen, dat vergoedde vele slechte dagen. Maar altijd at ik meer. Ik kreeg veel, want ik was grooter en sterker dan de meesten en ze waren bang voor mij. Aan land kwam ik niet graag. Soms 's zomers aan de kust. Maar er waren er mij te veel en ik kon niet op een plaats blijven, ik moest voort, met den wind! In de lente vloog ik terug, tot ik de Bass-rock weer zag. Het was paartijd en we zochten een rotsspleet. Veel moest ik vechten om die spleet te houden. Maar ik behield mijn recht. Twee eieren en twee jongen. Wij vlogen den ganschen dag om visch te halen. Maar de jongen werden groot en sterk. Toen ze klapwiekten, verliet ik ze, want de zee riep. . . . ☼ Toen ben ik aan het andere groote land geweest, met de binnenzeeën, waaraan de groote steden liggen. Ik heb ook het koude witte land gezien, waar geen boomen zijn en de menschen geen huizen hebben. Maar de zee was daar arm en ik zakte weer af naar de Groote Kabeljauwbanken, waar het zoo vaak mist. Daar is het rijk! Veel visschersbooten zijn daar en er gaan er veel onder water ook. Ha! ik heb gezien in den mist, dat er een overvaren werd door een grooten stoomer, die met

alle lichten aan, loeiend doorvoer in den nevel. ☼ Wat ik toen gegeten heb van die visch uit de kleine boot, die boven kwam drijven! Maar veel slechte tijden heb ik ook gehad, als er lang achtereen storm is en de visch naar de diepte, naar de stillere wateren gaat. Bij de Loffodden heb ik dat veel gehad. Daar is visch! Haring, makreel, kabeljauw en afval van de schepen! Maar veel storm bij de kleine eilanden — dan ging ik het land in, langs de rivieren en meren. ☼ En 's winters, met ijs. Dan is alles koud en moet je veel eten om warm te blijven. En er is niets, de visch is weg. Dan is de honger het ergst. Ik heb wel gebedeld langs de huizen van de steden. Urenlang rondvliegen — heen en weer — en speuren of ergens een raam opengaait en ze brood gooien. Dan kijken de menschen, hoe wij scheren langs elkaar. — Maar ik trok meestal naar het Zuiden, waar het water nog open was. . . . ☼ En op een keer was ik bij een riviermond. Veel schepen gingen altijd in en uit. Ik was daar bij de vischhallen, waar altijd veel afval is, want ik wilde uitrusten. Soms lagen in de verte schepen stil voor de monding en werd het water vreemd, zwart en gekleurd en vuil. Veel visschen kwamen bovendrijven en ik dook en ving, zooveel ik kon. Het was goed daar. Maar mijn veeren plakten aan elkaar en mijn snavel bleef erin steken. De baarden plakten vast. De veeren werden hard! En toen die laag vastzat — kon ik niet meer duiken!! ik dreef! hoog uit de lucht liet ik mij vallen, als een steen — tevergeefs! De laag droeg mij, ik zakte niet. Geen visch kon ik bereiken! ☼ De honger kwam —

wij hebben altijd honger. Ik vloog naar het strand en droogde in de zon. De laag bleef zitten, de veeren waren nu stijf. Ik kon haast niet meer vliegen, maar ik voelde, dat het mijn einde was en koos zee. ☼ Ik zag visschen, ik stiet — ik kwam niet diep genoeg. Ik kon niet meer wenden of keeren. De laag bleef stijf als een pantser. Ik schreeuwde — de honger trok mij samen. K. D. B.



Foto C. Steenbergh.

#### BOERDERIJ TE KORTENHOEF.

Zoo dreef ik nog een ganschen dag — — — K. D. B.

### De struisvogel en zijne verwanten.

HET „Alle vogels vliegen” was voor de kinderen van een voorbijgegaan geslacht steeds eene aangename tijd-passeering gedurende de lange winteravonden, waarbij zij tevens van hunne kennis van dieren blijk konden geven, en wanneer dan de Struisvogel, de Casuaris en andere groote vogels aan de beurt kwamen, vlogen vele kinderen in figuurlijken zin, er in. En ook nu nog zijn er, zelfs nog volwassenen, die aan alle vogels zonder uitzondering het vliegvermogen toekennen. ☼ Een vogel, die niet vliegen kan, is dan ook een zóó vreemdsoortig wezen, dat het geenszins verwondering kan wekken, dat volgens een oude Arabische legende, die Brehm uit den mond van een Sjeik uit Kordofan opteckende, de struisvogel de karakteristieke vogel-eigenschap verloren heeft, omdat hij lang geleden bij een poging, om naar de zon te vliegen, zijn vleugels verbrandde en ter aarde stortte. Een breede eeltplek aan zijn borst zou nog het litteeken zijn, dat de overmoedige voorzaat op zijne nakomelingen heeft nagelaten. Volgens een andere volks-overlevering zou deze reus onder de tegenwoordige vogels de bastaard zijn van een fabelachtigen vogel en een kameel. De wetenschappelijke naam van den struisvogel, *Struthio camelus*, herinnert nog aan deze mythe. ☼ Hoewel de wetenschappelijke zijde van het vraagstuk in deze vluchtige schets onbesproken mag blijven, zal het den lezer zeker niet onverschillig zijn, te weten, dat het geraamte van den struisvogel





DE AMERIKAANSCH STRUIS OF NANDOE,  
MET JONGEN.

nog de sporen draagt van zijn verre verwantschap met de reusachtige hagedisachtige dieren, die in de Krijtperiode ook het Europeesche vasteland bewoond hebben, en die onder den naam Dinosauriërs, waaronder de bekende Iguanodon, beschreven zijn. ☼ Zooals hij daar binnen de omheining van zijn verblijf met zijn geweldig grooten romp en zijn lange, grootendeels naakte en vertikaal omhoog gedragen hals, op zijn dikke, voor loopen zoo uitmuntend ingerichte pooten, statig rondstapt, is de struisvogel zeker een der meest indrukwekkende figuren onder de levende have van een dierentuin. Terecht heeft de dierkundige den naam Loopvogels voor den struis en zijne verwanten gekozen, en meer in het bijzonder is deze naam op het type dezer vogelorde, den Afrikaanschen struis, toepasselijk, wien het vermogen om snel en lang achtereen te kunnen loopen, in zijn woonstreek, het woestijn- en steppengebied van Afrika, waar hij aan zoovele gevaren blootstaat, zoozeer te stade komt. Met zijne voor een zoo kleinen kop groote glanzende oogen staart hij U doordringend aan, en gij verwondert U niet, dat zijn scherp gezicht onder de zintuigen bovenaan staat. ☼ Twee teenen — het kleinste getal onder de vogels — van welke de binnenste, van een krachtigen, hoefachtigen nagel voorzien, aanzienlijk grooter is dan de buitenste en in hoofdzaak het lichaamsgewicht draagt, waardoor de kortere, evenals onze kleine teen, meer en meer verschrompelen moet; weinig ontwikkelde vleugels; slappe, neerhangende veeren, die door het niet samenhangen der baarden het karakter van slag- en stuurpennen van andere vogels missen — zie hier de voornaamste eigenschappen, die den aandachtigen beschouwer dadelijk moeten opvallen. ☼ Ook andere van het gewone vogelkenmerk afwijkende eigenschappen staan met de leefwijze der loopvogels in nauw verband. Zoo hebben de minder ontwikkelde, niet tot vliegen gebruikte borstspieren de uitstekende lijst op het borstbeen (de zgn. kam) onnoodig gemaakt, zoodat de Loopvogels als Gladborstige vogels tegenover alle andere vogelorden gesteld mogen worden. ☼ Verplaatsen wij ons nu in gedachte van de diergaarde naar de Afrikaansche steppe. In het Noordelijk deel van het voormalige Duitsch-Oost-Afrika strekt zich een rondom door bergen omgeven hoogvlakte, als een onafzienbare grassteppe uit, die herhaaldelijk met zgn. parklandschappen afwisselt, waar schermvormige Acacias (Mimosas) meer of minder uitgestrekte boschpartijen vormen, de geliefkoosde verblijfplaatsen der giraffen. ☼ Hier kan men groote troepen zebra's en kleinere gezelschappen Gnoes, Eland en Oryx-antilopen op korten afstand naderen, en Wrattenzwijnen, apen, jakhalzen en ander wild zien opduiken, kortom een denkbeeld krijgen van de enorm rijke zoogdierfauna, die de eenzame afgelegen wildernissen van dit werelddeel hier en daar nog bewoont, en door den binnendringenden mensch meer en meer wordt uitgeroeid. ☼ Het was uit dit belang-

wekkende stuk oernatuur, dat Chr. Schulz voor Hagenbeck's dierenpark te Stellingen bij Hamburg, den rijksten levenden buit medebracht. Vergezellen wij dezen grooten dierenvriend en stoutmoedigen jager op een zijner vele gevaarvolle tochten en bestijgen wij met hem in den vroegen morgen een der voor dat doel uitgekozen Afrikaansche halfbloedpaarden. Nauwelijks bevinden wij ons te midden dezer merkwaardige dierenwereld of een eigenaardig geluid treft ons oor. Het is het geluid, zegt Schulz, dat de struishanen gedurende den balts 1) laten hooren, dat ver over de steppe weerklinkt en door den nieuweling met het gebrul van den leeuw verward wordt. ☼ De kleine regentijd en tevens de paaren broedtijd der struisvogels loopt ten einde, zoodat het nu de tijd is, om te trachten, jongen dezer statige dieren in handen te krijgen. Voetstappen in het zand, die, wanneer zij van een loopenden struis afkomstig zijn, 1 tot 1.5 M. van elkander verwijderd zijn, en als een dravend dier ze heeft achtergelaten, op afstanden van 2 tot 3 M. in het zand staan afgedrukt, verraden ons reeds de nadering der broedplaatsen. Deze te vinden, is zelfs voor geoefenden niet gemakkelijk, want het broedende dier, dat in tint zoozeer met die van den grond overeenkomt, legt zich nog op zoodanige wijze op het nest, een door den haan gekrabde, van een hoogere omranding voorziene diepte in den bodem, dat men de grijsgetinte, over dag broedende hen voor een steen, een mierenhoop of een kleine bodemverheffing zou kunnen houden, en geoefende struisfokkers er vaak genoeg voorbijloopen, zonder haar op te merken. Ook den des nachts broedenden haan, waar zwart en wit in het gevederte overheerschen, kan slechts de zeer geoefende, en dan nog alleen van zeer dichtbij, onderscheiden. ☼ De hen legt iederen dag een ei, zich niet altijd om het nest bekommerend, zoodat de haan de om het nest verspreid liggende eieren er niet zelden in moet rollen. Het is wit of geelwit, bezit een buitengewoon dikke en harde schaal, heeft een inhoud, gelijk aan dien van 24 kippeneieren en bevat evenveel voedsel als 30 tot 36 dezer eieren. ☼ De hen gaat met leggen voort, tot er 15 eieren in het nest zijn en vangt soms reeds met broeden aan, als zij slechts 4 eieren gelegd heeft. Meermalen komt het voor, dat meerdere hennen van eenzelfde nest gebruik maken; want, daar er meer hennen

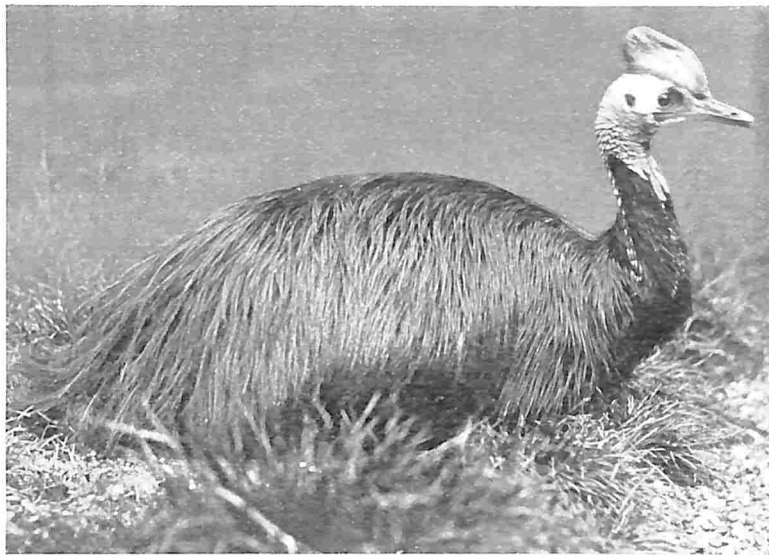
1) Onder den balts verstaat men een soms ingewikkelden dans, die in den paartijd door de mannetjes van sommige vogels voor de wijfjes wordt uitgevoerd.



DE AFRIKAANSCH STRUIS (HEN).



geboren worden en bij de veelvuldige vechtpartijen dikwijls hanen omkomen, zijn er steeds veel meer voor de voortplanting rijpe hennen, en gebeurt het dan ook vaak, dat eenzaam gebleven hennen een gelukkig paar komen storen met den voor de nakomelingschap treurigen nasleep. ☞ Na 40 dagen ziet het jong, dat men reeds in het ei kan hooren piepen, het levenslicht; met zooveel krachtsinspanning moet het kuiken werken, om de dikke schaal te breken, dat het na de geboorte den kop niet recht kan houden en in de eerste 24 uren niet staan kan. ☞ Gewoonlijk leeft een haan met 5 tot 7 hennen vereenigd. Toch is door velen aan de polygamische leefwijze van den struis getwijfeld en meent men eerder, dat de eenwijverij de natuurlijke toestand is. Omdat een bijna volwassen mannelijk jong van een oud wijfje nauwelijks te onderscheiden is, is het niet gemakkelijk, hieromtrent zekerheid te verkrijgen. Na den broedtijd vereenigen zich dikwijls meerdere families tot grootere troepen, die niet zelden 60 stuks tellen, en die meermalen temidden van zebra- en antilopenkudden gezien worden, aan welke zij wegens den hoog boven den grond gedragen kop en door hun uitnemend gezichtsvermogen onschatbare diensten bewijzen. ☞ Wij willen nu in gezelschap van Schulz, die voor zijn farm, waarin hij de gevangen dieren vóór hun transport naar Europa aan de gevangenschap en aan bepaald voedsel liet wennen, ook jonge struisvogels verlangde, onze steppenreis voortzetten. ☞ Niet lang hebben wij door de onafzienbare steppe voortgedraafd, waarin wegens de hooge ligging de temperatuur zelden hooger stijgt dan gedurende een normalen zomer in Europa, of in de verte krijgen wij reeds een paar struisen in het oog, die wij met uitgespreide vleugels de dolste dansbewegingen zien uitvoeren. De aandacht van Schulz wordt gespannen, want voor hem zijn deze bewegingen het teeken, waarin men zich nooit vergissen kan, dat het paar jongen met zich voert. In galop gaat het nu in de richting van het merkwaardige natuurtafereel. De struisen loopen wat zij kunnen en de jongen volgen de ouders op de hielen en zij kunnen het volhouden, wanneer zij reeds de grootte van een groote kip hebben bereikt. In dit geval, zegt Schulz, moet de jacht gestaakt worden. Maar hier waren ze nog te jong, om het lang vol te kunnen houden



DE HELMCASUARIS VAN CERAM.

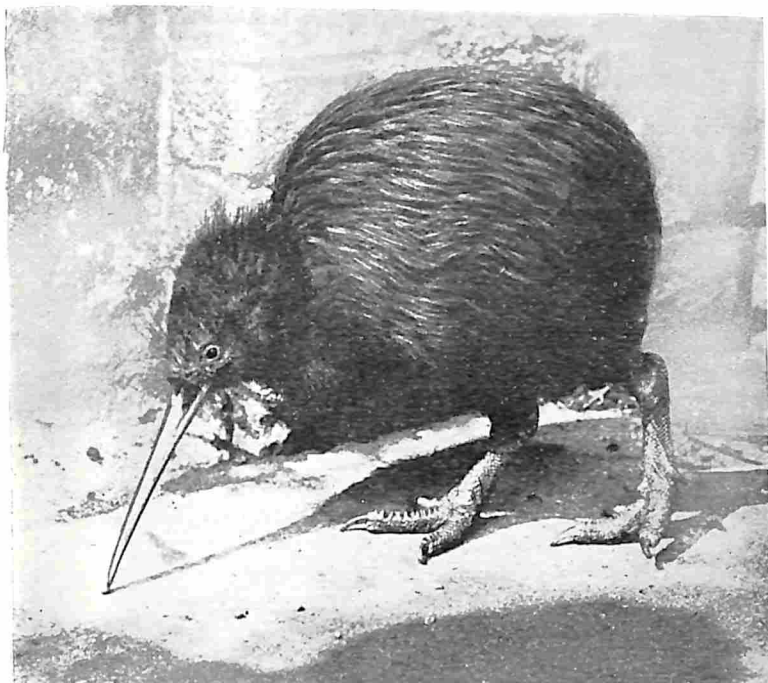
en het een na het ander trachtte zich in het gele gras te verschuilen en bleef onbeweeglijk liggen. De tint van hun gevederte maakte hen volkomen onzichtbaar. Wie van het gezelschap een jong zag vallen, sprong snel uit het zadel, greep het, bond het de pooten en liet het liggen, totdat genoeg jongen gevangen waren, om, terugkerende, ze een voor een op te nemen en naar den farm te brengen, waar omheiningen voor bepaalde dieren in gereedheid gebracht waren. ☞ Schulz vertelt nog een ander middel, dat hij toepaste, om jonge struisvogels in zijn bezit te krijgen. Hij liet hiertoe een nest opzoeken en wanneer de hennen gevluucht waren, liet hij er een takkenomheining omheen aanleggen, die bij een hoogte van slechts 30 c.M. een middel-lijn van 10 M had. Het ouderenpaar keerde geregeld over deze omheining naar het nest terug. Iederen dag werd het nest bezocht, en wanneer jongen geboren waren, vond hij ze geregeld binnen de omheining, daar deze het den jongen onmogelijk had gemaakt, met de ouders mede te loopen. Zeker zou het den struis niet moeilijk vallen, de zwakke omheining te vernielen, maar zijn geringe verstandelijke ontwikkeling en zijn hooge pooten doen het niet in zijn brein opkomen, vertelt Schulz, dat de omheining het ontsnappen der jongen belet. ☞ In Afrika levert de struisenfokkerij ten behoeve der kostbare veeren groote voordeelen op. De zwarte en witte veeren komen van de hanen; de hennen leveren de grijze. De meeste waarde hebben de aan de vleugels en het stuitbeen verbonden veeren, en van deze staan de veeren der fokdieren bovenaan. Op dit gebied is er nog veel te doen en wie „Hagenbeck's Führer durch die Straussenfarm" —

deze werd in 1909 in zijn dierenpark bij Hamburg geopend — naslaat, zal overtuigd worden van de groote kennis, die vereischt wordt om zulk een inrichting met voordeel te beheeren. ☞ Terwijl tot nu toe Nice aan de Fransche-Riviera de noordelijkste farm voor struisvogelfokkerij was, heeft Hagenbeck het aangedurfd, om te bewijzen, dat ook in ons klimaat struisen ten behoeve der veeren gefokt kunnen worden, wanneer in de eerste plaats voor vrije beweging in de open lucht gezorgd wordt, wanneer de jongen slechts geleidelijk aan weer en wind gewend worden, en wanneer het voedsel zooveel mogelijk in overeenstemming wordt gebracht met dat in hunnen natuurstaat. ☞ Toen ik het voorrecht had, eenige jaren vóór den oorlog dezen farm te bezoeken, zag ik niet minder dan 59 struisen in de groote weide vóór de groote „Schutzhalle" rondloopen, en trof ik het, in het gebouw, waarin zich de broedmachine bevindt, het uitkomen van een kuiken te kunnen gadeslaan. Wanneer ik hier nog bijvoeg, dat op het uitgestrekte terrein, alleen voor de struisfokkerij beschikbaar gesteld, ook een afzonderlijk ziekenhuis voor de fokdieren gebouwd is, zal de lezer zich van de enorme uitgebreidheid van Hagenbeck's dierenpark een voorstelling kunnen maken. ☞ Reeds na 6 maanden kan het jonge dier de eerste veeren leveren, die bij goede verpleging ieder half jaar kunnen gesneden worden. Het dier wordt, nadat men het een kleine muts of een kous over den kop heeft getrokken, hiertoe in een kleine ruimte gebracht, zoodanig ingericht dat de vleugels er buitenhangen, waarna de rijpe veeren, die men aan de droge harde spool herkent, afgesneden worden. De verdroogde spoelfragmenten

worden later uitgetrokken — wanneer het dier ze niet reeds zelf heeft uitgepikt — om zodoende de nieuw uitbottende veeren niet te hinderen. ☞ De uitmuntende verzorging, die de tamme struis in het belang van het bedrijf ondervindt, wegens, volgens Schulz, bij het geringe nadeel, dat de vederroof voor het dier heeft, ruimschoots op tegen de vele gevaren, die het vrije leven in de steppe medebrengt. ☞ Deze typische vertegenwoordiger der Loopvogels heeft in alle werelddelen, behalve in Europa, zijn levende verwanten, die wij hier alle in beeld geven. In diergaarden is de Amerikaanse struis, naar den klank van het baltsgeluid van den haan

ook wel Nandoe genoemd, een geregelde verschijning, daar hij ons klimaat goed verdraagt. Door zijn geringere grootte, het ontbreken der staartveeren en door het bezit van 3 naar voren gerichte teenen, is hij gemakkelijk van zijn Afrikaansche verwanten te onderscheiden. Hij bewoont o.a. de uitgestrekte grasvlakten van Patagonië tot Paraguay en sommige deelen van Brazilië, en wordt er soms zóó vertrouwd met den mensch, dat hij tot dicht bij de woningen komt en zich gaarne te midden van paarden en runderen ophoudt. In de steppen worden onder de troepen steppenherten herhaaldelijk Nandoes opgemerkt, waar zij hunne metgezellen even groote diensten bewijzen als de Afrikaansche struis den zebra- en antilopenkudden. ☞ Wie onze afbeelding op bladz. 141 van den Australischen struis (*Dromaeus Novae Hollandiae*), ook wel Emeu genoemd, aanziet, zal het begrijpelijk vinden, dat de dierkundige voldoende grond heeft gevonden, om den Australischen vorm met den Casuaris tot een afzonderlijke familie der Loopvogels te vereenigen. De hals van den Emeu is aanmerkelijk korter, terwijl ook de drieteenige pooten minder lang zijn. ☞ Buitengewoon fraai zijn de eenigszins puntige eieren, die op een lichtgroenen ondergrond zoo dicht met donkergroene wratjes bedekt zijn, dat de laatste tint overheerscht. Ook de Emeu, die nog in 3 soorten wordt onderscheiden, is helaas! meer en meer naar het binnenland teruggedrongen en wordt steeds zeldzamer. In de diergaarde is ook deze struis, die er gemakkelijk tot broeden komt, een gewone verschijning. Een gevangen Emeu is echter een vrij vervelend schepsel; langzaam stapt hij in zijn hok heen en weer, wendt den kop nu eens naar links dan weer naar rechts, en bekommert zich weinig





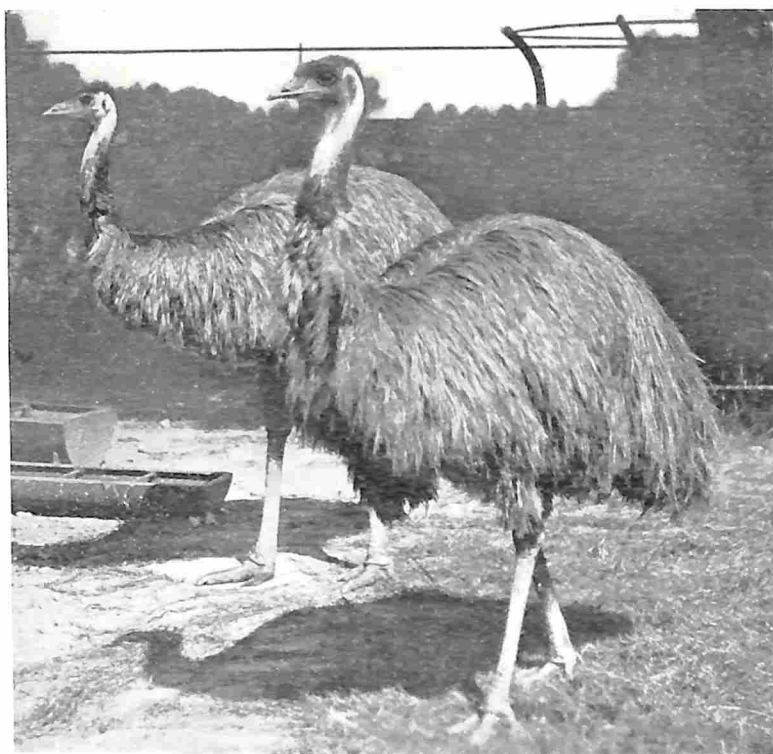
DE KIWI-KIWI VAN NIEUW-ZEELAND EN TASMANIË.

om de buitenwereld. ☞ Zijn verwante, de Casuaris, vormt een afzonderlijk geslacht, dat in 11 verschillende soorten in het Noorden van Australië op Nieuw Guinea, op Ceram, en de Aroe-eilanden voorkomt. Hij onderscheidt zich o.a. door een grooten met hoorn bekleeden knobbel, die soms den geheelen bovenkop bedekt, door de 5 aan den vleugel verbonden penne-schachten, zonder vlaggen, door den zijdelings samengedrukten snavel en door de nog meer op haren gelijkende bevedering. Het zwarte vederkleed, de vooral bij den Helmcasuaris naakte purpergetinte voorhals, op de halslellen in fraai rood overgaande, maken het dier tot een aantrekkelijke verschijning. Den schuwen en voorzichtigen Casuaris krijgt men in de dichte bosschen, waarin hij zich ophoudt, niet gemakkelijk te zien. ☞ De vreemdsoortigste vertegenwoordiger der nu nog levende Loopvogels is zeker de Kiwi-kiwi, van Nieuw-Zeeland, de kleinste zijner orde. Daar hij in grootte een groote kip weinig overtreft, zou men hem op het eerste gezicht voor een behaarden vogel kunnen houden. Zijn lange, een weinig gekromde snavel doet den kop op dien van een wulp gelijken, en ook de kleine achterteen zijner in verhouding tot het lichaam dikke pooten dragen er toe bij, de Kiwi een afzonderlijke plaats in de orde der Loopvogels te doen innemen. ☞ In streken, die dicht met varens begroeid zijn, houden zij zich bij voorkeur op, en eerst tegen den avond komen zij te voorschijn, om op voedsel uit te gaan, dat niet, zooals bij de andere leden der groep in hoofdzaak uit plantenkost, doch bijna uitsluitend uit insecten en wormen bestaat. Reeds sedert lang behooren de Kiwi's, onder welke men nog 3 soorten onderscheidt, tot de groote zeldzaamheden der Australische fauna en, wanneer zij niet reeds geheel zijn uitgeroeid, zal deze merkwaardige verschijning onder de vogels spoedig den weg opgaan van eenige andere Loopvogels, die in de laatste tijden zijn uitgestorven. ☞ Bij den Afrikaanschen struis vergeleken, zijn de Aepyornis, die Madagascar en de Mascarenen bewoond heeft en de Dinornis, de Moa der inboorlingen, van Nieuw-Zeeland, die in de 18e eeuw nog geheel was uitgeroeid, naard de in den bodem achtergebleven geraamen te oordeelen, ware reuzen geweest. Met eerbied staart men in het Kensington-Museum te Londen het zwaargebouwde beengestel aan, en bewondert men het reusachtige ei, waarvan meer of minder gave exemplaren aan het licht zijn gebracht en waarvan de inhoud gelijk gesteld kan worden aan dien van 6 struiseieren, of 150 kippeneieren, of 50.000 kolibriëieren! H. v. C.

## EEN „OUDE WINDBRIEF”.

**B**IJ ons, die leven in een tijd, waarin de fiscus rondwaart als een leeuw, zoekende — men vergeve deze variant — wien hij zou kunnen belasten, welt allicht de gedachte, dat in den goeden ouden tijd het veel beter is geweest te leven. Toen men geen sigaren rookte en dus van de akelige bandjes verschoond bleef, toen er geen rijwielen waren en er geen rijwielbelasting was, toen men de fiscus niets behoefde te dokken voor zijn simpele zeilschuitje, toen

op het schouwburgbiljet geen vijftig procent extra aan allerlei lasten en bijdragen behoefde betaald te worden en er niet werd gedacht aan een weeldebelasting, die ons straks, ook wanneer we voor onze boterham op reis moeten, zal worden berekend, wanneer we niet, wat we voor ons onderhoud behoeven, van huis meenemen. ☞ Neen, geen van deze belastingen kende men voorheen. Toch moest er het noodige worden opgebracht; de overheid ging daarbij evenwel wat practischer te werk. Onze oude Graven bijv. lieten hun onderhoorigen stevige sommen betalen, wanneer ze elkander om de een of andere reden te lijf gingen. Wagenaar verhaalt in zijn „Geschiedenis van Amsterdam” hoe in het jaar 1339 zekere „Dieric Vrederics soen” werd vermoord. De beide moordenaars werden het land uitgebannen, hunne maagschap evenwel moest in drie termijnen de som van „hondert ende Tsestich pont Hollants” betalen. Van dit bedrag kreeg de familie van den vermoorde de helft, deze en Graef kreeg een ander gedeelte, maar XXV pont was voor den Graef „omdat de doitslagh in sine lande gheschiede.” ☞ Ging men iemand met de vuist te lijf, het kostte „thien schellinghe” maar raakte men aan het vechten met het „swaert”, men was „een pont Hollants” kwijt. Troffen twee schepenen zulk een vechtend stel aan en gaven zij geen gevolg aan hun aanmaning onmiddellijk op te houden, een extra pontje Hollants verbeurden zij. Al deze „vervochte” boeten waren voor den Heer. — Werd iemand bij rechterlijk vonnis om hals gebracht, wat betrekkelijk spoedig een passende straf werd geacht, zijn goederen „sijn wijf en kinders” en overige erfenamen. ☞ Toen het strafrecht wat werd verzacht en de doodstraf minder spoedig werd geëischt mopperde de Graaf van wege de te lijden schade; hij werd tevreden gesteld met de bepaling, dat hij in zulke gevallen zijn inkomsten niet behoefde te derven maar toch verbeurdverklaring van het hem „toekomende” zou worden uitgesproken. ☞ Is het te verwonderen, dat, toen de windmolen werd uitgevonden en eerst alleen voor het malen van koren, waarschijnlijk spoedig ook voor het stampen van olie, werd gebruikt, de Graaf onmiddellijk begreep, dat hier „wat in zat” en dat hij het recht tot het stichten van molens aan zich hield? De molen werd dan verpacht en de onderhoorigen mochten nergens anders dan op den molen van den heer hun graan laten malen of hun zaad laten stampen, de „dwancmalerie” ontstond. Opdat die bron van inkomsten haar volle waarde zou houden, „willeceurde” men reeds in 1397 te Utrecht: „In den eersten, soe sellen gheen opgaende Willigen staen op vijftich roeden na, enighe wyntmolens, die inder stadt vrijheden staen.” ☞ Toen de windmolens voor velerlei ander doel werden gebouwd, begreep de Grafelijke overheid ook weder onmiddellijk hoe het beste te handelen. Zij paarde het nuttige aan het aangename. Ten einde te voorkomen, dat de burgers elkander den hind zouden benemen met hunne



DE AUSTRALISCHE STRUIS OF EMEU.



molens, werden de „Windbrieven” uitgevonden zonder welken geen molen in gebruik kon worden gesteld. De Windbrief vormde het consent; hij werd echter zeer zeker niet om niet gegeven. ☞ Wij waren in de gelegenheid om van zulk een oud cultuur-historisch perkamenten document een afschrift te nemen en doen het hier volgen:

Klein segel  
30 St.

J. BAERT, 1723.

DE RAADEN EN MEESTERS VAN DE REECKENINGE DER DOMEYNEN VAN DE ED GROOT MOGENDE HEEREN STAATEN VAN HOLLANT ENDE WEST-FRIESLAND, hebben op 't versoek bij Regte aan Haar Ed. Mo: gedaan bij Mijndert Cornelis Gijsen, wonende in de Bannen van Westsanen, naer daer op altoorens gedient geweest te sijn vant schriftelijk advijs van den Rentmr. Generael van Kennemerlant en Westvrieslant Mr. Anthonij de Glanges, ende op alles te hebben geleth, aen den selven Mijndert Cornelis Gijsen, toegestaen en geacordeert, staen toe en acoordeeren hem bij desen het regt van den wint noodigh tot een palsrok saegmolen in den Banne van Westsaenen voorsz., mits jaerlijcx ten profijte vande Domeynen daer vooren betalende, tot erffpagt en op erffpagt regts ten comptoire van voorm. off anderen indertijt wesende Rentmr. Generael van Kennemerlant en Westvrieslant, de somme van agt ponden te XL: groote t' pont vrij gelt, welke erffpagt ingaen sal soodra de voorsz. molen voltooit sal sijn en beginnen sal te malen, daer aff mitsdien bij de verbant brieff pertinent verklaringh sal moeten werden gedaen; Ende verders onder conditie en voorwaerde dat soo wanneer de voorsz. saegmolen 't eeniger tijd bij den suppl.t. of zijn regtverkrijgende, verkogt, verhandelt ofte vermangelt ofte op eenge, hoedanige andere manieren vervreemt ofte veralieneert mogte komen te werden, de Raden en Meesters van de Reeckeninge voorn:t deselve altijt sullen mogen naesten, als het regt van nakoop, in den name van hoogstgeme: haer Ed. Gr: Mo: wel expresselijk reserverende bij desen. Ende sal overzulcx in cas van veralieneeringh, ofte vervreemding, alsvoorent' selve altijt ten Comptoire van den Rentmeesterschappe voorn:t, moeten aengegeven en bekent gemaakt werden, gelijk ook den suppl:t en sijn regtverkrijgende gehouden sal sijn, het erff daer op de voorsz. molen opgereg't sal werden, soodaenigh te beheynen en beheynt te houden, dat nogh menschen nogh beesten daer door beschadigt kunnen werden; Ende eenigh ongeluk ofte schade door deselve komende te geschieden, sal den suppl:t of sijn regtverkrijgende gehouden sijn sulcx te boeten of te beeteren als naer reden, omme alle welke bovengevoerde Conditien en Stipulatiën wel te presteren en naer te koomen wert den suppl: gehouden te passeren sijn behoorlijke Contrabrieven van verbant voor geregte van Westsanen voorsz.: ten behoeve en tot securitijt van haer Ed: Mo:, bij welke Contrabrieven den Suppl. sal verbinden den voorsz:molen en het erff daer op die gestelt werd, ende deselve brieven over te leveren in handen van voorn. Rentmr omme bij denselven, nevens de verantwoordinge van het eerste jaer der voorsz:erffpagt op sijne Reeck:e overgebracht, en alhier ter camere bestet en bewaert te worden,

voorts sal de suppl:t gehouden sijn de naam van den grooten Arent aen deselve moolen te doen stellen, ter bequaamste en sigtbaerste plaetse, met groote klaare en sigtbaere letteren en omme van verre bequaamlijk gelesen ende altoos van andere moolens onderscheyden te kunnen werden; Ende sal dese molen in tijt en wijlen tot geen andere neringe mogen werden gebruikt, sonder daertoe vooraff Consent en toestant van dese camere versogt en geobtineert te hebben, ende sal den voorne Rentmr. van voorsz: jaerlijcx erffpagt gehouden sijn in ontvangh sijner Reeckeningh te verantwoorden daer des behoort; gedaen ten Bureele van Camere vande Reeckeninge inden Hage den 7 November 1713. ondert zegel derselver camera opt spatium van desen gedrukt.

SIG CAM. RAT. DOMIN.  
HOLL. ET WEST FRIS.

Regta in't XXVie boek van  
d'app: folo. 297.

Mij jegenswoordigh  
J. BAERT 1713

☞ We zien, dat de Rentmeester in zijn advies zeide „op alles te hebben geleth” waaronder wel niet anders is te verstaan, dan dat hij had nagegaan, dat de molenaar zijn geburen niet zou hinderen, wanneer zijn molen zou gaan malen. ☞ Jaerlijcx

moest de molenaar zijn „erfpacht” van acht ponden komen neertellen en het valt in te zien, dat van de honderden molens die alleen reeds in de Zaanstreek stonden, dit windgeld een niet onbeduidende bate voor de grafelijke schatkist vormde. ☞ Uit den Windbrief volgt verder, dat de Grafelijkheid zich het recht van „nakoop voorbehield”. Daaruit valt de gevolgtrekking te maken, dat de koper ten genoeye van den Graaf moest zijn, anders keurde zij den koop niet goed, ja had zelfs het recht zelf den molen te naasten. Of die goedkeuring weder dank verschillende ponden moest worden verkregen, meldt de



HET JASPER NATIONAL PARK.  
DE MOUNT EDITH CAVELL, DE HOOGSTE BERG VAN CANADA.

windbrief niet, maar het ligt wel geheel in de lijn van den maatregel. — Tot onze spijt zijn we er niet achter kunnen komen, wat wordt bedoeld met „behoorlijke contrabrieven van verbant van geregte van Westsanen.” ☞ Het is wel opmerkelijk dat een windbrief uit het jaar 1627 die we lazen, ongeveer woordelijk gelijk is aan dien, welke hier boven staat afgedrukt. Op welk een rustig maatschappelijk leven wijst het, dat een overheidsmaatregel over zulk een langen tijd nog geenerlei wijziging behoefde!

## HET JASPER NATIONAL PARK.

☞ Evenals de Vereenigde Staten heeft ook Canada gebieden als natuurmonumenten, „National Parks”, gereserveerd, welker natuurschoon ongerept blijft. Een van deze natuurmonumenten is het Jasper National Park, hetwelk het grootste natuurmonument op het Amerikaansche Continent is. Het Park ligt in Westelijk Canada, in het hoogste gedeelte van de Rocky Mountains, welke bergrug in Canada veel dichter tot de kusten van den Pacific Oceaan nadert dan in de Vereenigde Staten. In dit gebied liggen de hoogste toppen der Canadeesche Rockies: Mount Robson en Mount Edith Cavell, beide bergen van circa 4000 Meter. ☞ Dit natuurmonument (met een oppervlakte van 4400 vierkante mijl,) het grootste der wereld, biedt met zijn rijkdom aan valleien,





HET JASPER NATIONAL PARK. PYRAMID LAKE.

rivieren, meren, bosschen, ijsbergen, kloven en watervallen een verscheidenheid van natuurschoon voor welks beschrijving de taal, dat gebrekkige voertuig der gedachte, moet falen. Slechts de foto vermag eenigszins een indruk te geven van de grootschheid dezer natuur. Honderden bergtoppen reiken met hun besneeuwde kruinen tot boven de wolken. Mount Edith Cavell (zie afb. bladz. 142), is nog meer bekend door de wondermooie kleuren van zijn gesteenten dan door de hoogte van zijn toppen. De wilde fauna kan zich hier ongestoord verder ontwikkelen; ontelbare bergschapen, herten, beren en andere dieren leven hier, veilig voor den grootsten vijand der dierenwereld: den mensch. ☼ De Maligne Canyon is een der grootste natuurwonderen binnen de grenzen van dit Park; de verspreid liggende steenen aan den weg er heen, wijzen er op, dat eens de gletschers dit gedeelte bedekten. ☼ Onze andere afbeelding brengt het Pyramid Lake in beeld; ook dit meer is beroemd door zijn rijkdom aan gekleurd gesteente. Reeds de Indianen wisten dat de op de afbeelding zichtbare berg den vorm van een Pyramide heeft. ☼ Hoe vele malen zullen meer en bergen, toen het roode volkje nog onbeperkt heer en meester in dit uitgestrekte land was, getuige zijn geweest van wreedheden en moorden; doch thans ligt een serene vrede over de wateren en kan de mensch hier lichaam en geest aan de bronnen der Natuur laven.

F. S. BOSMAN.

## DE ANTIPODEN.

2) Een verhaal uit het Prager Ghetto, door S. KOHN.

ZELFS al het geschimp van den verbitterden man, die beweerde, dat hij bij het koopen van de stof vier en dertig jaar geleden smadelijk was bedrogen, en zijn verzekering, dat hij, als er ook naar talmudsch recht geen verjaring was ingetreden, op de kleinzonen van den middelwyl gestorven lakenkoopman verhaal zou zoeken, vermocht aan het treurige feit niets te veranderen en goed raad was zeer duur. Als het gegaan was om een gewone weesche jas, dan hadden een paar flinke lappen afdoende geholpen, — maar een jas voor halve feestdagen — dat was iets heel anders — zoo'n jas met gelapte ellebogen was een contradictio in adjecto — een ondenkbaar begrip. Zelfs had in zijn sombere ziel de overweging veld gewonnen of het in de gegeven omstandigheden niet geoorloofd, zelfs vanzelfsprekend was, om de ordinaire maar minder geruïneerde weesche jas tot een hooger rang te promoveeren en daarentegen de half-

feestdaagsche tot gewone jas te degradeeren. Maar na rijp nadenken kwam hem dit niet billijk en correct voor, en hij kon zijn wrevel over dit onheil niet geheel voor zijn vrienden verborgen houden. ☼ Door zijn beschermers werd nu daarover kriegsraad gehouden hoe men, zonder Schachners fijngevoeligheid te kwetsen, hem in het bezit kon stellen van een nieuw pak. Er werd besloten om den vijand door list te verschalken, en de leiding en uitvoering van de onderneming werd opgedragen aan den zijde-koopman David Neustadl. Dit was een weldoende, wijze en geestige man, die zich hiervoor het best leende. Want hij bezocht met Schachner een en dezelfde synagoge, en zat daar zelfs naast hem. ☼ Op een morgen toen beiden, Neustadl en Schachner, vreedzaam naast elkaar loopend, het godshuis verlieten, opende Neustadl den veldtocht. „Reb Jisroel, ik heb een zaakje voor je!” „Weer een zieleddag?” „Nee, heel wat anders,” antwoordde Neustadl heel ernstig. „Je kunt me 'n plezier doen en daarbij tevens een fijn zaakje doen.” „Laat hooren!” stond Schachner genadig toe. „Ik heb me een spiksplinternieuwe jas laten maken en de jas is op zichzelf heel mooi — maar voor mij heeft ze 'n gebrek — ze is me te kort — ik ben een lang mensch — jij bent wat kleiner — ze zou jou aan je lichaam gegoten zitten.” „Nou, ik kan juist een jas gebruiken,” gaf Schachner met prijzenswaardige openhartigheid toe. „Ik heb me namelijk bij het koopen van de stof voor mijn half-mooie jas vergist — ze is al kapot — van die mazzematte 1) kon wel wat worden! — maar veel kan ik niet spendeeren — te duur mag ze niet zijn — en met het geld moet je ook 'n paar weekjes wachten, totdat ik van het Loeka-fonds m'n paar guldens krijg.” „Dat komt allemaal in orde”. „En!” riep Schachner uit, die zich nu voor het zaakje begon te interesseeren en warm te loopen, „en om nu tot de tachlis 2) te komen — wat voor kleur heeft de jas?” „Fransch blauw.” „Fransch blauw?” riep Schachner verast uit, want dat was de kleur van zijn vier en dertigjarig invalide gewaad, „en wat moet ze kosten?” „Kosten?” antwoordde Neustadl niet zonder verlegenheid, want eerst nu begon zijn diplomatieke actie — „voor mijn persoon is de jas geen cent waard — ik kan haar in geen geval dragen! — Als je mij een gulden geeft, dan is het krek of ik die op straat heb gevonden.” ☼ Schachner werd van vreugde en opwinding vuurrood, maar hij was in zijn jeugd — wel is waar zeventig jaar geleden — ook eens een zakenman geweest en hij wist, dat men den verkooper nooit moet toonen, dat men den prijs billijk vindt. Onderwijl was hij echter ook veel te zedelijk

1) Zaak. 2) Doel.



